

Vinh Lộc :

Cái gọi là phong trào đòi tự trị FULRO

Phân tích bởi
P. Gs. Po Dharma
(Viện Viễn Đông Pháp)

Cái gọi là phong trào đòi tự trị FULRO là một tài liệu do chuẩn tướng Vinh Lộc, Tư lệnh vùng II chiến thuật, biên soạn và được phòng nghiên cứu chính trị phát hành vào tháng 9 năm 1965 tại Pleiku-Ban Mê Thuột.

Mở đầu cho tác phẩm, tác giả dành một số trang để liệt kê lại nguồn gốc nhân chủng của các sắc tộc ở miền Trung Việt Nam. Tiếp theo là chương 2 mang tựa đề: *Phong trào đòi tự trị của sắc dân Rhadé*. Trong phần này, tác giả đi tìm các thế lực bên ngoài đã làm động cơ chính trị và quân sự cho tổ chức Fulro mà tác giả xem đó là những tập đoàn phản động chống phá nhà nước Việt Nam.

Thế lực đầu tiên đó là Cộng Sản. Theo tác giả, Cộng Sản đã dùng mọi thủ đoạn để yểm trợ cho Fulro, kích động người Thượng nổi dậy chống chính quyền Sài Gòn bằng hình thức đòi tự trị, đòi độc lập ở khu vực Cao Nguyên (tr. 32-33). Việt Cộng nằm vùng không ngần ngại tạo ra sự phân uất trong cộng đồng người Thượng, xúi giục hiềm thù người Kinh sinh sống ở Cao Nguyên mà sự hiện diện của họ chỉ có mục tiêu duy nhất là cướp bóc, chiếm đoạt đất đai và hà hiếp người Thượng. Việt Cộng còn âm mưu tuyên truyền là chính sách dinh điền của chính phủ Sài Gòn thời đó là âm mưu tiêu diệt người Thượng bằng cách đồng hoá dân tộc thiểu số này thành người Kinh (tr. 35-36).

Thế lực tiếp theo là nhóm thực dân Pháp. Cũng theo tác giả, Pháp đã gây chia rẽ sự đoàn kết Kinh-Thượng và cố tình tạo ra sự căm thù của người Thượng đối với người Kinh. Sau năm 1955, Pháp xúi giục sĩ quan và binh sĩ Thượng chống đối, bất tuân lệnh và chống lại chính quyền Việt Nam. Và sự mâu thuẫn này cứ nối tiếp xảy ra cho

đến khi phong trào đòi tự trị Fulro bộc phát ở Cao Nguyên vào năm 1964 (tr. 33).

Thế lực cuối cùng là chính phủ Cao Miên. Với đường lối trung lập giả tạo thân Cộng Sản, Cao Miên đứng ra yểm trợ cho phong trào tự trị Fulro ở Cao Nguyên, ủng hộ và chứa chấp phong trào tự trị này trên lãnh thổ của mình. Tác giả kết luận rằng sự vùng dậy của Fulro vào ngày 20 tháng 9 năm 1964 chỉ là mưu đồ của Cao Miên và Pháp tạo dựng. Nếu không có sự yểm trợ của chính phủ Cao Miên và Pháp, thì tập đoàn Fulro không có tiềm năng để vùng dậy ở Cao Nguyên vào thời điểm đó (tr. 34-35).

Cùng trong phần này, chuẩn tướng Vinh Lộc còn dành một số trang để nói về tổ chức Fulro với bao lời mỉa mai và châm biếm. Tác giả cho rằng, nhóm Fulro Thượng chỉ là những kẻ bất tài, không có kiến thức gì về chính trị. Từ ngày phát động phong trào tự trị vào tháng 9 năm 1957 đến tháng 5 năm 1958, gần một năm trường, phong trào tự trị này chỉ viết một bức thư với lời lẽ vu vơ, không chính đáng do kẻ cố tâm phá hoại Việt Nam dàn dựng ra. Phong trào Fulro này cũng chỉ biết bày tỏ lòng ngưỡng mộ đối với người Pháp, nhóm thực dân luôn luôn tuyên truyền cho rằng người Thượng khác hẳn với người Việt Nam về mọi mặt, từ phong tục tập quán đến nguồn gốc và chủng tộc, kích động người Thượng vùng dậy đòi tự trị, hô hào mục tiêu Cao Nguyên độc lập. Tiếc rằng, người Thượng quên rằng với dân số trên dưới 500 ngàn người ở miền trung Việt Nam đã chia ra thành 34 bộ lạc, thế thì làm sao tập đoàn Fulro phản động này có thể tái lập một quốc gia riêng biệt ở Cao Nguyên ? (tr. 42-43).

Cùng theo chuẩn tướng Vinh Lộc, phong trào tự trị Fulro đề nghị thành lập một quân đội riêng. Tác giả cho đây là một câu chuyện khôi hài và huyền ảo. Với 42 quân nhân người Thượng từ cấp hạ sĩ quan đến cấp sĩ quan mà đại úy Ya Ba thuộc tiểu đoàn 3/35 của quân lực Việt Nam Cộng Hòa là cấp bậc lớn nhất, làm sao tập đoàn Fulro có thể thành lập một lực lượng quân sự riêng biệt. Những chi tiết đó đã cho tác giả thấy rõ sự đòi hỏi vô lý và phi chính phủ của phong trào Fulro. Để tiêu biểu cho sự đấu tranh có một quốc gia độc lập ở Cao Nguyên, chuẩn tướng Vinh Lộc viết rằng ủy ban trung ương Fulro đã ấn định một quốc kỳ mệnh danh là «cờ tự trị». Nhưng đến năm 1965, chuẩn tướng Vinh Lộc thấy 5 loại cờ màu sắc khác nhau, ý nghĩa khác nhau, đủ nói lên lập trường không vững chắc của phong trào Fulro này

(tr. 43).

Bước vào chương 3, chuẩn tướng Vinh Lộc bàn đến sự vùng dậy Fulro ở Buôn Sarpa vào ngày 20 tháng 9 năm 1964. Trong chương này, tác giả mô tả chiến lược của lực lượng Fulro nhằm tấn công khu vực Cao Nguyên và chiếm đài phát thanh Ban Mê Thuột vào ngày 20 tháng 9 năm 1964. Cũng trong phần này, tác giả không quên nhắc đến chính sách nhượng bộ của Sài Gòn để giải đáp yêu sách của Fulro qua phiên họp đại hội tổ chức tại Cao Nguyên đặt dưới quyền chủ tọa của thủ tướng Việt Nam Cộng Hoà vào ngày 15 đến ngày 17 tháng 10 năm 1964.

Theo tác giả, để tránh những hiểu lầm cũng như tình trạng hỗn loạn có thể tái diễn, nhiều biện pháp thích ứng được thi hành để thỏa mãn nguyện vọng của người Thượng. Tuy nhiên, chính quyền Sài Gòn vẫn chưa tin tưởng vào phong trào Fulro của người Thượng. Nhiều tài liệu chứng tỏ có sự nhúng tay của ngoại bang, nhất là Cao Miên và Pháp, nên phong trào này đang tiến lên với một hình thức quy mô hơn (tr. 53-61). Ngoài nhóm ngoại bang, Fulro còn nhận viện trợ lương thực và súng đạn của Việt Cộng với mục đích nâng cao khả năng hoạt động chống chính phủ Sài Gòn tại vùng biên giới Miên-Việt (tr. 63).

Trong chương 4, chuẩn tướng Vinh Lộc đưa ra quan điểm của mình liên quan đến biến cố quân sự đã xảy ra tại căn cứ quân sự Buôn Briêng gần Ban Mê Thuột vào năm 1965.

Vì nhu cầu nuôi quân đòi hỏi nhiều lương thực mà chính phủ Cao Miên không thể giúp đỡ nổi, Fulro tìm cách tái lập khu vực quân sự riêng biệt ở Cao Nguyên vào năm 1965 và xin Mỹ viện trợ trực tiếp cho chiến sĩ Fulro hiện có mặt trong khu vực này. Trong khi chưa có sự chấp thuận chính thức của Việt Nam, thì ngày 23 tháng 7 năm 1965, lực lượng Fulro kéo quân về Buôn Briêng thuộc quận Buôn Hồ gần Ban Mê Thuột nhằm tấn công trại quân sự của Sài Gòn ở khu vực này. Tập đoàn Fulro xâm nhập vào trại, tịch thu vũ khí, hạ cờ Việt Nam để treo cờ «phản loạn Fulro» và trấn giữ đồn này đến ngày 2 tháng 8 năm 1965. Trong thời gian đó, mặc dầu bao sự kiện gây ra đôi khi thấy không thể tha thứ được, nhưng quân lực Sài Gòn vẫn không dùng bạo lực để dẹp tan nhóm phản loạn này (tr. 68-72).

Cũng trong chương này, chuẩn tướng Vinh Lộc cho rằng, do

bọn thực dân Pháp và Cộng Sản thúc đẩy từ hồi phát khởi, chúng biến phong trào đấu tranh của dân Thượng thành mặt trận Fulro qua nhiều giai đoạn, cố tình che dấu những âm mưu thâm độc của họ muốn phá hoại Việt Nam. Nhìn qua lịch trình đấu tranh của Fulro, tác giả kết luận rằng sự nhẹ dạ, trình độ thấp kém của các chiến sĩ Fulro đã mắc vào âm mưu thâm độc của các phe thúc đẩy từ bên ngoài, đó là chính quyền Cao Miên, Pháp và Cộng Sản (tr. 72).

Ba «thông cáo chung» của thiếu tướng Nguyễn Cao Kỳ, phó đại sứ Hoa Kỳ và chuẩn tướng Vinh Lộc là nội dung quan trọng trong chương 5 của tác phẩm này.

Mở đầu cho chương này là thông cáo của thiếu tướng Nguyễn Cao Kỳ, Chủ tịch Ủy Ban Hành Pháp Trung Ương ký vào ngày 2 tháng 8 năm 1965. Trong bản thông cáo này, thiếu tướng Nguyễn Cao Kỳ nhấn mạnh rằng chính phủ Sài Gòn sẵn sàng đón nhận mọi ý kiến xây dựng của Fulro và mở cuộc tiếp xúc với phong trào này ở bất cứ nơi nào trên lãnh thổ Việt Nam để tìm ra một giải pháp ôn hòa và có lợi cho cả đôi bên. Thiếu tướng Nguyễn Cao Kỳ cũng long trọng xác nhận ý chí của chính phủ Việt Nam sẽ tiếp tục thực hiện những nguyện vọng của Fulro đã đề ra trong hội nghị tháng 10 năm 1964 tại Pleiku và sẵn sàng dành cho anh em Fulro mọi địa vị xứng đáng trong cơ cấu quốc gia tại trung ương cũng như tại địa phương nếu anh em Fulro sớm trở về hợp tác với chính phủ (tr. 73-74).

Thông cáo thứ hai đó là của ông U. Alexis Johnson, phó đại sứ Hoa Kỳ tại Sài Gòn ký vào ngày 2 tháng 8 năm 1965. Trong tư liệu này, ông U. Alexis Johnson cho rằng chính phủ Hoa Kỳ kêu gọi phong trào Fulro và chính quyền Sài Gòn nên trở về bàn thương thuyết để tìm giải pháp cho sự bất đồng chính trị giữa đôi bên hơn là dùng bạo lực súng đạn để giải quyết sự khủng hoảng này. Chính phủ Hoa Kỳ sẵn sàng làm quan sát viên trong bất cứ cuộc thảo luận nào giữa phong trào Fulro và chính phủ Việt Nam (tr. 75-76).

Sau cùng, đó là bản tuyên cáo của chuẩn tướng Vinh Lộc, tư lệnh quân đoàn II và vùng 2 chiến thuật, ký ngày 4 tháng 9 năm 1965. Trong bản tuyên cáo này, chuẩn tướng Vinh Lộc cho rằng trong khi chính phủ Việt Nam đem hết cố gắng để thực thi chính sách nâng đỡ đồng bào Thượng thì một nhóm người mưu toan cấu kết với ngoại bang và Cộng Sản tổ chức quấy rối chính quyền Sài Gòn, đòi hỏi yêu

sách quá đáng có phương hại đến an ninh quốc gia Việt Nam, thương tổn tình đoàn kết dân tộc và gây suy giảm tiềm lực chống Cộng Sản.

Nhằm thức tỉnh đề phòng trước hiểm họa Cộng Sản và tập đoàn Fulro làm tay sai cho Cộng Sản, Bộ tư lệnh quân đoàn II và vùng II chiến thuật triệt để thi hành quyết định sau đây:

1. Mọi thỉnh cầu của nhân dân Thượng sẽ được chính quyền Sài Gòn giải đáp thích đáng.

2. Mọi sự di chuyển có vô trang bất hợp pháp của Fulro sẽ bị coi như phiến loạn. Quân đội Việt Nam sẽ ra lệnh oanh tạc và tiêu diệt ngay.

3. Mọi di chuyển của lực lượng Fulro đến gần căn cứ quân sự Việt Nam cũng sẽ bị kháng đối và nổ súng tức khắc (tr. 78-79).

Chương 6 là chương cuối cùng của tác phẩm. Trong chương này, chuẩn tướng Vinh Lộc bàn đến các giải pháp hiện hữu của chính phủ Việt Nam Cộng Hòa đối với Fulro. Trong phần này, nếu chuẩn tướng Vinh Lộc không quên nêu ra bao ý chí của chính phủ Sài Gòn trong chương trình giúp đỡ dân tộc thiểu số ở miền trung Việt Nam, thì ông ta cũng không ngần ngại tố cáo ý đồ chính trị tâm tối của Y Bham Enuôl, một trong những lãnh tụ quan trọng của Fulro, trong các cuộc biến động ở Cao Nguyên vào năm 1964 và 1965. Chuẩn tướng Vinh Lộc cho rằng Y Bham Enuôl là kẻ «ngoan cố mà lại ngạo ngễ đáng tức cười vì y đã cả gan thốt ra rằng lãnh-thổ Cao-Nguyên nằm từ Vi-tuyến thứ 17 cho đến tận Đông-xoài và bao gồm cả các tỉnh miền Duyên-hải! hóa ra cả Cố-đô Huế, Nha-trang, Cam-ranh và Phan-thiết cũng đều là Cao-nguyên cả ư?» (tr. 82-83).

Chuẩn tướng Vinh Lộc còn cho rằng thái độ của Fulro đã vượt quá giới hạn mà chính quyền Sài Gòn không thể chấp nhận được. Vì Fulro đã xem những biện pháp khoan hồng của chính phủ Việt Nam là những dấu hiệu yếu hèn và nhu nhược. Chính vì thế, ông ta nhận thấy đã đến lúc phải xử dụng những biện pháp cứng rắn để trừng trị nhóm Fulro phiến loạn này. Ông ta cũng lập lại quan điểm của thiếu tướng Nguyễn Hữu Có, Tổng ủy viên chiến tranh đưa ra ngày 15-8-1965, đó là chính phủ Sài Gòn không bao giờ chấp nhận tiếp xúc với nhóm phản loạn Fulro. Nếu sau một thời gian kêu gọi họ về hợp tác, họ không trở về, thì chính phủ Việt Nam sẽ có những biện pháp mạnh mẽ để dập tan tổ chức phản động này (tr. 84-85).

Cũng trong phần này, chuẩn tướng Vinh Lộc không ngần ngại tuyên bố là chính phủ Việt Nam đã mạnh dạn sửa chữa những sai lầm chính trị của chế độ cũ (ám chỉ chế độ Ngô Đình Diệm và Nguyễn Khánh) đối với dân tộc thiểu số ở miền trung Việt Nam. Tuy nhiên, ông ta luôn luôn khẳng định rằng Việt Nam là một quốc gia bất khả phân, hay nói một cách khác không có quốc gia trong một quốc gia. Chính vì thế, ông ta kêu gọi lực lượng Fulro nên trở về hợp tác với chính phủ Việt Nam nhằm kết chặt thành một khối chiến đấu chống Việt Cộng, kẻ thù truyền kiếp của dân tộc Việt Nam (tr. 93).

* *

Cái gọi là phong trào đòi tự trị FULRO là một bài tiểu luận đầu tiên viết bằng tiếng Việt liên quan đến sự vùng dậy của Fulro vào năm 1964-1965. Tác giả của bài này không phải là người xa lạ đối với mặt trận Fulro, nhưng là chuẩn tướng Vinh Lộc, tư lệnh quân đoàn II và vùng II chiến thuật, kiêm đại biểu chính phủ Cao Nguyên trung phần, cũng là một nhà lãnh đạo quân sự có nghĩa vụ bảo toàn an ninh trên Cao Nguyên chống lại những biến động chính trị hay quân sự có thể xảy ra trong khu vực này, nhất là sự vùng dậy của Fulro thời đó. Nhân danh một nhà quân sự có trách nhiệm dập tan phong trào Fulro, chuẩn tướng Vinh Lộc đứng ra viết một bài tiểu luận về Fulro, tức là viết về đối thủ của mình. Điều này đã làm độc giả đặt ra bao nghi vấn có chăng chuẩn tướng Vinh Lộc có thể thoát khỏi môi trường thiên vị để trình bày một cách trung thực lịch sử Fulro, mà ông ta luôn luôn coi đó là kẻ phiến loạn chống lại uy quyền của ông ta ở vùng II chiến thuật. Điều mà độc giả có thể kết luận ở đây, chuẩn tướng Vinh Lộc không còn là một nhà nghiên cứu khách quan về sự vùng dậy của Fulro. Bằng chứng cụ thể, ông ta đã biến bài tiểu luận này thành một diễn đàn ngôn luận nhằm chứng minh những chính sách tốt đẹp của chính phủ Sài Gòn đối với dân tộc thiểu số, và dàn dựng một số hiện tượng hư ảo nhằm kết tội Fulro là nhóm phản động chỉ biết làm nô lệ cho nước láng giềng Cao Miên, cho thực dân Pháp hay làm tay sai cho Cộng Sản.

Sự ra đời của bài tiểu luận này còn có một mục tiêu khác. Ai cũng biết, ngày 23 tháng 7 năm 1965, lực lượng Fulro vùng dậy tấn công Buôn Briêng, một căn cứ quân sự đặt dưới quyền chỉ huy trực

tiếp của quân đoàn II và vùng II chiến thuật do chuẩn tướng Vinh Lộc điều hành. Hai tháng sau, tức là tháng 9 năm 1965, chuẩn tướng Vinh Lộc cho ra mắt tác phẩm về Fulro. Chính vì thế, sự ra đời của tác phẩm này không phải để phân tích những nguyên nhân sâu xa sự vùng dậy của Fulro ở Cao Nguyên thời đó, mà là để thanh minh cho sự thất bại chính trị lẫn quân sự của vùng II chiến thuật trước sự vùng dậy của Fulro, và nhân vật chính trong sự thất bại này đó là chuẩn tướng Vinh Lộc thì đúng hơn.

Cũng trong bài tiểu luận này, chuẩn tướng Vinh Lộc không ngần ngại dùng bao cụm từ vừa ngạo nghễ vừa mỉa mai để mô tả thành viên Fulro gốc người Thượng ở Cao Nguyên là thành phần man rợ, bất tài, không có khả năng viết một bức thư, không có kiến thức để soạn thảo một yêu sách chính đáng. *Cái gọi là phong trào đòi tự trị FULRO* mà chuẩn tướng Vinh Lộc dùng để đặt tên cho bài tiểu luận của mình đã nói lên thái độ khinh miệt của một tướng lĩnh Việt Nam đối với mặt trận Fulro, một tổ chức tuy là phôi thai trên phương diện trang thiết bị, nhưng đã làm đảo lộn bàn cờ chính trị ở Đông Dương thời đó.

Chuẩn tướng Vinh Lộc chỉ biết dựa vào uy quyền của một nhà quân sự Việt Nam, dựa vào vũ khí tối tân để thách đố và hăm dọa dẹp tan phong trào Fulro. Để che dấu cho sự thất bại chính sách dân tộc ở Cao Nguyên do ông ta lãnh đạo, chuẩn tướng Vinh Lộc đã dàn dựng ra một hiện tượng hoàn toàn hư ảo, nhằm kết tội Fulro là tay sai cho chính quyền Cao Miên và Cộng Sản để phá rối an ninh trật tự Việt Nam Cộng Hòa, nhưng ông ta không đưa ra một dữ kiện nào cụ thể để minh chứng cho quan điểm của mình.

Chỉ cần lướt qua phần nội dung, độc giả cũng thấy rằng chuẩn tướng Vinh Lộc không nắm vững lịch sử Fulro và cũng như mục tiêu chính đáng của phong trào này. Đối với tác giả, Fulro chỉ là một tổ chức phản động của người Thượng, nhất là nhóm Rhadé ở Cao Nguyên, nhằm đòi quyền lợi một cách vu vơ không chính đáng. Tiếc rằng, Fulro không phải là mặt trận của người Thượng, nhưng là một tổ chức liên hiệp mang tên là «Front Unifié de Lutte des Races Opprimées» viết tắt là Fulro. Tổ chức liên hiệp này gồm ba mặt trận:

- Mặt Trận Giải Phóng Kampuchea Krom.
- Mặt Trận Giải Phóng Kampuchea Bắc.
- Mặt Trận Giải Phóng Cao Nguyên Champa, đặt dưới quyền lãnh đạo của trung tá Les Kosem, người Chăm Cao Miên và Y Bham

Enuôl, dân tộc Rhadé (xem Champaka số 5).

Cùng trong tác phẩm này, chuẩn tướng Vinh Lộc vô tình đưa ra bao sự mâu thuẫn giữa chính quyền trung ương ở Sài Gòn và ban chỉ đạo quân sự ở vùng II chiến thuật đặt tại Pleiku, liên quan đến chính sách Việt Nam đối với Fulro. Nhân danh Chủ Tịch Ủy Ban Hành Pháp Trung Ương, thiếu tướng Nguyễn Cao Kỳ sẵn sàng đón nhận mọi ý kiến xây dựng của Fulro, và thương thuyết với phong trào này ở bất cứ nơi nào trên lãnh thổ Việt Nam để tìm ra một giải pháp ôn hòa và có lợi cho cả đôi bên. Nhân danh nhà lãnh đạo quân sự ở vùng II chiến thuật, nơi đã diễn ra chiến trường đấu tranh của Fulro, chuẩn tướng Vinh Lộc không bao giờ chấp nhận ngồi chung vào bàn thương thuyết với Fulro, mà tác giả xem đó là nhóm phản nghịch, cần phải dùng bạo lực để khai trừ và trừng trị thích đáng.

Tác phẩm mang tên *Cái gọi là phong trào đòi tự trị FULRO* đúng ra chỉ là một bản tuyên cáo của chuẩn tướng Vinh Lộc, tư lệnh quân đoàn II và vùng II chiến thuật, nhằm chống lại lực lượng Fulro, một đối tượng thù địch mà ông ta không tìm ra giải pháp để đối phó. Vì rằng đa số thành viên Fulro là binh sĩ gốc thiểu số đang phục vụ dưới lá cờ Việt Nam Cộng Hòa, để rồi chính binh sĩ thiểu số này là người đứng ra phát cờ Fulro để tấn công chống lại căn cứ quân sự Việt Nam Cộng Hòa. Đứng trước hiện tượng này, độc giả có cảm tưởng rằng chuẩn tướng Vinh Lộc đang dàn quân chống lại một lực lượng thù địch «vô hình» trên một bãi chiến trường hoàn toàn «vô biên giới». Chính đó mới là đặc điểm quan trọng của Fulro mà các nhà khoa học cần đưa ra suy xét.